

## Kde žijeme...

Téma tohtoročného Európskeho stretnutia ľudí žijúcich v chudobe v rámci českého predsedníctva bola „Kde žijeme. Čo potrebujeme“, ktoré bolo ďalej rozdelené do dielčích tém bývanie, základné služby a finančná inklúzia.

Vo svojom úvodnom príhovore zdôraznil pán Marián HOŠEK, námestník ministra práce a sociálnych vecí pre sociálnu politiku, sociálne služby a rodinnú politiku (Česká republika), že finančným vylúčením je zasiahnutých mnoho osôb a že najväčšími obeťami zadĺženosti sú najviac zraniteľné skupiny osôb. Námestník uviedol, že jednou z odpovedí je finančné vzdelávanie v školách. Pán Hošek tiež spomenul podporu prístupu k bývaniu a nájomnému bývaniu, pričom nájomné bývanie je často poskytované súčasne so sociálnymi službami. Tieto služby sú súčasťou základných služieb a musia byť zaručené pre všetkých, tak aby ľudia mohli byť sebestační.

Vo svojom príhovore najskôr pani Eva SZARVAK, delegátka siedmeho stretnutia, najskôr uviedla, že finančná kríza postihla všetky členské štáty a vytlačila celú radu rodín k životu v chudobe z dôvodov straty zamestnania, domova a príjmu. Pani Szarvak tiež zdôraznila dôležitosť európskych stretnutí ako „jediného fóra, kde sú vypočuté a pochopené názory a skúsenosti ľudí, ktorí v chudobe skutočne žijú“. Rovnako zdôraznila potrebu zahájiť spoločný boj proti chudobe.

## Potrebujeme...

### Silnú sociálnu Európu

Delegáti vyžadovali, aby bola EU aktívnejšia v oblasti zabezpečenia toho, aby mal každý prístup ku slušnému a dostupnému bývaniu. Privítali rozhodnutia Rady EPS-CO, ktorá usiluje o to, aby bolo „bezdomovectvo a vylúčenie v oblasti bývania“ nosnou témou Otvorenej metódy koordinácie pre sociálnu ochranu a sociálne začleňovanie v roku 2009. Dúfali, že by tým donútili členské štáty riešiť nedostatky v bývaní a nedostatočný prístup k dostupnému bývaniu, ktoré v stále väčšej miere spôsobuje bezdomovectvo. To musí byť zladené s konkrétnou a urgentnou podporou bezdomovcov a opatreniami pre riešenie nepriaznivého stavu bývania dostupného pre osoby s nízkymi príjmami. Dúfali, že toto tematické zameranie bude základom politických návrhov a krokov pre riešenie tejto reality.

Delegáti „už nemôžu ďalej čakať“ v týchto oblastiach, ktoré sú v núdzovom stave. Navrhli, aby boli prijaté **okamžité kroky** pre riešenie naliehavých bytových potrieb, napríklad zabráním neobývaných domov alebo požiadavka na majiteľov domov, aby prenajímali prázdne nehnuteľnosti. Za škandálne považuje existenciu opustených **domov, v malých mestách a dedinách**, z ktorých sa stávajú mesta (dediny) duchov. Následkom toho miznú základné služby a ľudia sú nútení migrovať do väčších mestských oblastí, výsledkom čoho je väčší tlak na tu dostupné, avšak obmedzené služby.

Delegáti tiež zdôraznili, že prístup ku slušnému bývaniu je veľkým **problémom pre migrantov a rómske komunity** a že sú **šokovaní pokračujúcimi praktikami celej rady krajín, ktoré súvisia s vyst'ahovaním týchto komunit**, a to i z chudobných podmienok, v ktorých dnes žijú, bez poskytnutia životaschopných alternatív a ich diskrimináciou tým, že ich nútia spájať sa do segregovaných oblastí s minimálnymi službami.

**EU musí na túto realitu reagovať a zaručiť rešpektovanie základných práv všetkými členskými štátmi.** EU musí tiež zabezpečiť, aby jej kroky podporovali členské štáty v rozširovaní **sociálneho bývania** a aby boli pre tento účel k dispozícii **štrukturálne fondy**.

### **Základné služby**

Pokiaľ ide o základné služby, požiadali delegáti, aby bol prístup k elektrine považovaný za základné právo. **Elektrina je základná potreba**, ktorá vyžaduje verejnú reakciu a nie súkromnú. Iba týmto spôsobom je možné zaručiť dostupné a trvalé služby. Delegáti uvítali priznanie existencie energetickej chudoby v novom Energetickom balíčku EÚ a požiadaviek na vytvorenie národných akčných plánov pre riešenie tohto problému. Chcú vedieť, ako bude zabezpečené prijatie týchto efektívnych opatrení, k riešeniu vysokej ceny energií, nízkeho príjmu a energetickej efektivity a budú do procesu monitorovania zapojené **nevládne organizácie vrátane osôb žijúcich v chudobe**.

Podobne tiež potvrdili, že **voda musí zostať verejným majetkom**. Delegáti chcú žiť v udržateľnom prostredí a navrhujú, aby bola alternatívna energia považovaná za sektor, ktorý prináša nové pracovné miesta.

**Výroba alternatívnej energie by mala byť zviazaná s miestnymi komunitami a poskytovať pracovné príležitosti pre osoby žijúce v týchto komunitách, vrátane vzdelávania dlhodobo nezamestnaných osôb.** Recyklácia odpadov je ďalšia z oblastí ponúkajúcich pracovné príležitosti, niektoré je možné rozvinúť v rámci miestnych komunít a iniciatív sociálneho podnikania.

**Efektívna a dostupná verejná doprava, miestne/blízke sociálne služby** (napríklad zariadenie starostlivosti o deti a malé zdravotné stredisko), prístup **k informáciám o právach, poskytovateľoch sociálnych služieb, ktorí načúvajú názorom užívateľov** – to všetko je potrebné k tomu, aby základné služby spĺňali potreby ľudí. Zdôraznený bol zvláštny problém sťahovania služieb z dedinských oblastí.

Delegáti žiadali o **vyhodnotenie dopadu liberizácie a privatizácie služieb všeobecného záujmu na úrovni EÚ**, vrátane sociálnych služieb, na kvalitu a dostupnosť služieb. Charta spotrebiteľov EÚ o právach na energiu je dôležitá, avšak je nutné prijať kroky k tomu, aby ju členské štáty široko podporovali na národnej, regionálnej a miestnej úrovni a vykonali kroky k vytvoreniu povinného rámca EÚ pre služby všeobecného záujmu. To je životne dôležité, ak majú byť zaručené základné práva ako rovnováha voľného trhu.

### **Finančné začleňovanie**

Finančné začleňovanie bolo pre celú radu delegácií hlavnou témou. Príliš veľa rodín a jednotlivcom sú **zadlžení**. Nedostatočný prístup k bankovým účtom a oficiálnym, nízko úročeným úverom, situáciu ešte zhoršuje a vháňa ľudí do náručia **neoficiálnych požičiavateľov peňazí**, ktorí často účtujú premrštený úrok. Pre riešenie tejto skutočnosti **by malo pre všetkých existovať právo na bankový účet, etické sporiace účty (credit unions) a mikro-úvery** môžu byť tiež odpoveďou, tak isto aj finančné vzdelávanie.

Delegáti predovšetkým požadovali pohľad na príčiny zadlženosti, ktorá normálne spočíva v tom, že ľudia majú nedostatočný príjem k tomu, aby pokryli náklady na tovar a služby. Riešenie musí spočívať v zabezpečení adekvátneho a dostupného minimálneho príjmu vo všetkých členských štátoch, ktoré umožnia ľuďom dôstojný život a nie prežívanie. V tejto súvislosti existuje značný dopyt po tom, aby **EÚ uplatňovala záväzky prijaté**

**v Doporučeniach v oblasti aktívneho začleňovania**, vrátane záväzkov týkajúcich sa adekvátneho minimálneho príjmu. Privítaná bola tiež aktuálna debata o finančnom začleňovaní a delegáti zdôraznili, že EÚ musí urobiť krok vpred k uznaniu **finančných služieb ako služieb všeobecného záujmu** a aby **garantovala právo na dostupný bankový účet a nízko úročený úver** prostredníctvom spoločného právneho rámca EÚ.

### Účasť

Okrem týchto požiadaviek zdieľali delegáti tiež informácie o vývoji vo svojich krajinách vo vzťahu k prejednávanej oblasti. Delegáti chcú byť **hráčmi pri rozvoji a implementácii politík pre boj proti chudobe**. Navrhujú **redukovať medzeru medzi ekonomickými a sociálnymi politikami** a zmerať dopad všetkých politík na prístup k sociálnym právam.

**Európsky rok boja proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu 2010** musí byť silným rokom, kedy ľudia so skúsenosťou s chudobou budú vypočutí a braní vážne. Je nutné dospieť k tomu, že „narodíť sa chudobný neznamena byť chudobný na celý život“.

### Poskytovanie riešenia

Pán Špidla, európsky komisár pre zamestnanosť, sociálne záležitosti a rovnosť príležitostí, uviedol, že nevidí inú možnosť, než pokračovať v úsilí dosiahnuť v Európe väčšiu rovnosť. Podľa jeho slov nastal teraz čas, kedy je nutné podporiť väčšinu zraniteľných skupín. V nasledujúcich mesiacoch výrazne vzrastú výdaje na sociálnu ochranu, avšak ľudské náklady na krízu nie je ľahké odhadnúť.

Musíme vynaložiť maximálne úsilie k tomu, aby sa každému umožnilo zapojiť sa do spoločnosti, povedal.

Dávky minimálneho príjmu sú dôležité, avšak nedostatočné. Prístup k bývaniu zostáva ťažký. Neexistuje dostupnosť základných bankových služieb.

Je teda nutné sa zamerať na bývanie, vzdelávanie a finančné začleňovanie.

Podľa Špidlu musí ísť riešenie chudoby a znižovanie rozdielov medzi členskými štátmi ruka v ruku, 16 % všetkých Európanov, viac než 40 % Poliakov, Litovčanov, a Lotyšov, žije v náročných podmienkach.

Pani **WEINANDY** z Výboru pre sociálnu ochranu, sa najskôr vrátila k tomu, čo povedal pán Vignon, z Európskej komisie – „sociálna dimenzia nie je možné realizovať výlučne sociálnymi politikami“. Je teda nutné posúdiť sociálny dopad všetkých politík.

S odkazom na sklamanie niektorých delegátov v súvislosti s malým pokrokom pani Weinandy povedala, že po siedmom stretnutí vyhlásil Výbor pre sociálnu ochranu bývanie témou roku 2009 a vyzvala členské štáty, aby v júni 2009 predstavili to, čo v otázke bývania urobili.

Pokiaľ ide o záruku minimálneho príjmu pre všetkých vo všetkých štátoch, prijal Výbor v decembri 2008 princípy Aktívneho začleňovania, ktoré zahrňovali požiadavku na zabezpečenie podpory vo forme minimálneho príjmu, ktorý je zlučiteľný s ľudskou dôstojnosťou.

„Pokrok je pomalý, ale je. Snaha využiť doporučenie z týchto stretnutí je zrejmá. Problémom je to, že „chudobní“ nemôžu čakať,“ povedala pani Weinandy.

Ludo **HOREMANS**, prezident EAPN, vystúpil s prezentáciou zameranou na sledovanie doporučení prijatých behom siedmeho európskeho stretnutia. Predovšetkým hovoril o doporučeníach a princípoch prijatých v súvislosti s aktivitami začleňovania, ktoré zahŕňujú doporučenia adekvátnosti programov minimálneho príjmu pre človeka tak, aby žil dôstojne. Rovnako hovoril o práci Európskeho parlamentu v oblasti služieb a doporučeníach pre smernicu o službách všeobecného záujmu. Rovnako zdôraznil, že tematickým zameraním sociálneho OMC pre rok 2009 je bezdomovectvo a bytové vylúčenie, ktoré sa stalo doporučením zo siedmeho stretnutia. Povedal tiež, ktoré z týchto európskych stretnutí pôsobilo ako katalyzátor podobných stretnutí na národnej úrovni, do ktorých boli zapojených stovky ľudí s priamou skúsenosťou s chudobou. Oproti tomuto pozitívnemu vývoju vo vzťahu k rámcu na európskej úrovni zdôraznil, že k aktuálnemu okamihu nebol dosiahnutý dostatočný dopad, na ktorého základe by došlo ku skutočným pozitívnym zmenám v realite chudoby a nerovnosti v členských štátoch EU.

Pán Czeslaw **WALEK**, námestník ministra pre ľudské práva a národnostné menšiny Českej republiky, zdôraznil dôležitosť debaty pri okrúhlym stole a zaviazal sa, že zabezpečí vydanie správy o záveroch zo stretnutia vo Švédsku v októbri 2009. Potvrdil tiež, že české predsedníctvo bude v rámci boja proti chudobe podporovať zapojenie osôb s priamou skúsenosťou s chudobou.

Zatiaľ, čo delegáti uznali úsilie zamerané na postupovanie podľa doporučenia zo stretnutia, stále existuje silná požiadavka na vytvorenie jasného systému pre vykazovanie tohto, ako sa postupuje podľa výsledkov stretnutia medzi jednotlivými stretnutiami.